

MATIE DS'70 INFORMATIE/INFORMA

FRAKTIE DS'70
Binnenhof 1a
's-Gravenhage
070-61 49 11

's-Gravenhage 19 april 1980

EMBARGO TOT ZATERDAG 19 APRIL 1980

REDE VAN RUUD NIJHOF, LID VAN DE TWEEDE KAMER VOOR DS'70
VOOR DE FEESTELIJKE BIJEENKOMST T.G.V.10-JARIG BESTAAN DS'70,

op zaterdag 19 april 1980 te Eindhoven

DS'70 1980 - 1990 HET TWEEDE DECENNIUM

Op 29 maart jl. sprak ik op de Partijraad onder het motto DS'70 - 1970-1980 - Tien jaar strijd voor een beter beleid. Toen ging het om het eerste decennium in het bestaan van DS'70. Op deze feestelijke dag wil ik het met u hebben over de ontwikkelingen die zich aftekenen voor de periode 1980-1990 : Het tweede decennium.

De problemen die Nederland in de jaren tachtig wachten vragen om een kritische doorlichting van vele traditionele gezichtspunten, zowel ter linker- als ter rechterzijde. Het belangrijkste vraagstuk waarmee wij geconfronteerd worden is de beperking van de economische groei. Grondstoffenschaarste en economische problemen dwingen ons bovendien tot een sterk selectieve groei. Door het teruglopen van onze voorraad aardgas na 1983 dreigt niet alleen een energie- maar ook een financiële crisis. Dit door de noodzaak van de import van energie.

Herverdelingsvraagstukken zullen niet meer zoals in het verleden primair uit de economische groei doch vooral door een gewijzigde verdeling van bestaande inkomens opgelost moeten worden.

De huidige wild-west aan pressiegroepen zal daarbij nog maar kinderspel zijn. De stabiliteit van onze maatschappelijke organisatie, ja de parlementaire democratie zelf zal hierdoor sterk beproefd worden. Op dit moment zien wij al dat centrale doelstellingen van het beleid, zoals werkgelegenheid en inflatiebestrijding door sterk corporatieve elementen in onze parlementaire democratie onderuit gehaald dreigen te worden. Er heeft de afgelopen jaren een geruisloze revolutie plaats gevonden in onze economische orde. De collectieve lastendruk steeg van 36% in 1960 naar 65% nu. Dit voornamelijk ten behoeve van de niet-actieven. Het aandeel van de eigenbestedingen van de overheid bleef vrijwel constant. De band tussen werk-inkomen is sterk teruggedrongen ten gunstevan het beginsel inkomen naar behoefte. Voorts is de band beslissen- betalen-genieten sterk verzwakt. Onze formele arbeidsethiek is niet met deze ontwikkeling meegegroeid. Hier ligt de kern van een belangrijk stuk maatschappelijke vervreemding en onvrede.

Opgave en uitdaging : werkgelegenheid

De discussie over de aanpak van de economische problemen 'Bestek'81' en 'De PvdA maakt er werk van' - wordt sterk vertroebeld doordat men er meer op uit lijkt te zijn de eigen electorale cliëntèle te bedienen dan probleem oplossend bezig te zijn : het socialistisch streven naar eenzijdige machtsexpansie via de budgetsector en het liberaal-confessionele streven naar behoud van de machtspositie in de marktsector.

Wat nodig is is het uitstijgen boven de grenzen van het eigen groepsegoïsme. Lange termijn denken is noodzakelijk. Het parlement dient haar primaat terug te krijgen; corporatieve elementen in de besluitvorming moeten weggesneden worden.

Vóór alles dient de paradox opgelost te worden tussen de veelheid aan maatschappelijke behoeften enerzijds en de aanwezigheid van vele werklozen anderzijds (ook verborgen WAO, vrouwen).

De oplossing van het werkgelegenheidsvraagstuk is mede een organisatorisch vraagstuk. Hoe zou men over schaarste, over maatschappelijke behoeften kunnen spreken en tegelijk kunnen beweren dat er geen werk is.

Ik heb bij dit alles nog niet gesproken over de consequenties van het herverdelingsvraagstuk op mondiaal niveau. De dialoog Noord-Zuid zal de grimmigheid en het 'afschrikkingsevenwicht' tussen Oost en West gaan overtreffen als hier geen oplossing voor komt.

Wat is het antwoord dat DS'70 op deze opgave en uitdaging te bieden heeft ?

Receptuur Kabinet Van Agt

Wat stelt het Kabinet Van Agt tegenover de gesignaleerde problemen ? Een rekenprogramma - Bestek'81 - van besparingen op overheidsuitgaven. Een programma bovendien dat niet uitgevoerd wordt. Haar economisch inzicht beperkt zich overwegend tot de arbeidskostentheorie. De hoge overheidsuitgaven zijn afgewenteld op de lonen. De arbeidskosten zijn voorts sneller gestegen dan de productiviteit. Het 'overige' inkomen liep hierdoor sterk terug, waardoor wegens het ontbreken van (voldoende) winst bedrijven niet in voldoende mate konden investeren. Daarnaast liep de wereldhandel terug (internationale recessie sinds 1973), maar daarbinnen door de hoge arbeidskosten - die een verslechtering van onze concurrentiepositie inhield - liep het aandeel van de Nederlandse export meer dan evenredig terug. Marginaal bestaat er aandacht voor het verschijnsel overcapaciteit en de noodzaak tot herstructurering. Een oplossing voor de problemen wordt gezocht in het omzetten van matiging in meer kansen voor de export 'export-scenario'.

Receptuur PvdA

De receptuur van de PvdA is te vinden in : 'Werkgelegenheid door Solidariteit' en 'De PvdA maakt er werk van'.

In deze stukken van alles hetzelfde maar dan wat minder aandacht voor de arbeidskostentheorie.

Daarnaast wordt deze uitgebreid met een afzetcrisis-theorie.

Er voltrekken zich veranderingen in de markt en niet-markt sector. De marktsector kenmerkt zich door overcapaciteit.

De noodzaak van herstructurering dient zich aan. Er is sprake van private overvloed (afzetcrisis) en publieke armoede

(panacee : socialisatie van de vraag). Gekozen wordt voor

het scheppen van werkgelegenheid in de quartaire sector, te financieren uit inkomensmatiging : 'quartaire-sector-scenario'.

De visie van DS'70 : 6 scenario's

Beide visies zijn op zichzelf niet onjuist, maar onvoldoende en eenzijdig. Een bredere aanpak dan alleen het 'VVD-CDA-export scenario' of het 'PvdA quartaire sector scenario' is noodzakelijk. Het verschil in aantal arbeidsplaatsen tussen beide scenario's bedraagt voor 1980 zegge en schrijve 25 000 bij een werkloosheid van 200 000 en een minstens gelijk aantal verborgen werklozen (vrouwen en WAO).

In onze belangengroependemocratie dreigt Nederland op dit moment terecht te komen in de Engelse ziekte, d.w.z. dat we in toenemende mate geconfronteerd worden met een verouderde industriële structuur.

Die verbaal beleden scenario's komen nauwelijks verder dan het papier waarop zij neergeschreven zijn. Noodzakelijk is het ontwikkelen van nieuw beleid, niet langs één maar langs meerdere scenario's tegelijk

winst is werk elders

industriële herstructurering en innovatie

- een aparte aanpak, twee-sporenbeleid, voor de markt- en niet markt

actief arbeidsmarktbeleid

koppeling inkomensgarantie en maatschappelijk ingeschakeld zijn

flexibele interpretatie van de begrippen arbeidsduur en arbeidstijd.

Winst is werk elders

Indien door matiging van de arbeidskosten in de industriële sector winstherstel optreedt dient de politieke wil getoond te worden deze middelen af te romen op basis van de formule van de WRR in haar rapport 'Maken wij er nog werk van' winst in de industriële sector is goed voor werk elders. Het is daarbij niet aanvaardbaar dat de sociale partners, werkgevers en werknemers, als waren zij een soort 'Derde Kamer', buiten de Tweede Kamer om autonoom de inkomensontwikkeling vaststellen. De rekening wordt dan gepresenteerd in werkloosheid, meer inflatie en een groter financieringstekort. Bovendien beslissen zij dan via de zg. koppelingsmechanismen over een overwegend deel van de Rijksbegroting. Daarom pleiten wij voor het blijvend door het parlement doen vaststellen van de randvoorwaarden (som van de arbeidskosten) waarbinnen de inkomensontwikkeling zich mag voltrekken. De onderhandelingsvrijheid van de sociale partners blijft dan beperkt tot de invulling van de randvoorwaarden - met alle individuele variaties per bedrijf (s-tak) en het overleg met regering en parlement over de hoogte van de randvoorwaarden.

Industriële herstructurering en innovatie

Essentieel is een herziening van de samenstelling van ons exportpakket; thans te eenzijdig en daardoor te kwetsbaar. Voorts - mede in verband hiermee - herstructurering van een aantal bedrijfstakken. De structuur van onze industrie dient versterkt te worden. Juist hoogproductieve, geavanceerde sectoren en bedrijven dienen de ruimte te krijgen.

Geen koudwatervrees voor automatisering, micro-electronica, innovatie; geen anti-technologische mentaliteit. Wij kunnen nooit concurreren met de arbeidsintensieve industrieën in de derde wereld of nieuwe industrielanden, tenzij wij bereid zouden zijn onze loonmatiging bij wijze van spreken tot hun 'welvaartsniveau' door te voeren. Het moet ons gaan om verhoging van het nationaal inkomen door versterking van onze economische structuur. Zwakke bedrijven moeten gesaneerd worden. In de wereldeconomie zal Nederland het moeten hebben van technologisch en anderzins vernieuwend vermogen afgestemd op de internationale vraag en arbeidsverdeling. Daarom dienen de geldstromen voor steunverlening omgebogen te worden in de richting van deze doelstelling. Het is van vitaal belang dat op dit punt het beleid niet overvleugeld wordt door de kortzichtigheid van onze belangengroepen-democratie (vakbeweging, werkgelegenheid in niet te handhaven bedrijven/sectoren). Apart en met nadruk wil ik in dit verband tenslotte nog noemen het uittrekken van middelen voor een nieuw energie-beleid energiebronnen zowel als energiebesparing.

Een aparte aanpak, twee-sporenbeleid, voor de markt- en niet markt-sector

De dominante positie van de industriële en commerciële dienstensector als bron van werkgelegenheid is teruglopend. Er is sprake van een verschuivingsproces naar de niet-markt sector (overheid, semi-overheid zg. quartaire sector). Vreemd genoeg echter wordt het arbeidsvoorwaardenbeleid op dit moment nog steeds gedomineerd door de marktsector en is de niet-markt sector via het zg. trendbeleid trendvolger. In het verleden was dat wel anders. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de rechtszekerheid van de werknemers bij de overheid beter geregeld is dan in de marktsector w.o. niet in de laatste plaats de pensioenaanspraken. Voorts dat de gemiddelde arbeidsomstandigheden kwalitatief van eerstgenoemden beter zijn. Wij pleiten daarom voor een twee-sporenbeleid t.a.v. beide sectoren. De overheid moet trendsetter, geen trendvolger zijn. De scheef getrokken arbeidsvoorwaarden - materieel en immaterieel dienen via pakketvergelijking recht getrokken te worden.

Aktief arbeidsmarkt beleid

Arbeidsmarkt-beleid - de cijfers wijzen uit dat hier iets mis is 220 000 werklozen en ca. 90 000 onvervulbare vacatures naast 180 000 buitenlandse werknemers, waarvan er 16 000 werkloos zijn.

De functieclassificatie dient herzien te worden : vuil, zwaar en risicodragend werk beter beloond. Geen verdere instroom van buitenlanders, d.w.z. niet E.E.G. werknemers. Remigratie dient bevorderd te worden. Nederland moet geen kastenmaatschappij worden. Voorts een herziening van het begrip passende arbeid in combinatie met een actief her- om- en bijscholingsprogramma.

Waarom zou men niet bij eventuele arbeidstijdverkorting de verplichting invoeren resp. tot afspraken komen dat (een deel van) de arbeidstijdverkorting aangewend wordt voor omher- of bijscholing ?

Koppeling inkomensgarantie en maatschappelijk ingeschakeld zijn

Binnen onze maatschappij bestaat een inkomensgarantie voor degenen, die niet kunnen werken. Een goede zaak. Toch is het voor velen die werkloos zijn een bittere pil, dat zij niet zinnig ingeschakeld zijn in het arbeidsproces.

Enerzijds liggen er vele maatschappelijke taken braak, anderzijds staan velen noodgedwongen werkloos langs de kant. Het is een klemmende vraag of hier niet op nader te bepalen wijze een koppeling aangebracht kan worden tussen behoeften en aanbod. Recent zijn enige hindernissen (gevaar voor verlies van uitkering) in dit opzicht weggenomen.

Nagegaan zou moeten worden of het niet mogelijk is op regionaal niveau te komen tot de oprichting van arbeidsprojectbureaus - schakel tussen inkomensgarantie en maatschappelijke tegenprestatie - waarbij degenen die bijv. langer dan een half jaar werkloos zijn worden ingeschreven voor bepaalde projecten. Deze projecten zouden geentameerd kunnen worden door overheid, bedrijfsleven, particulier initiatief, onderwijsinstellingen enz. De instantie, die een project entameert, draagt primair zorg voor de begeleiding. Het bureau functioneert als overkoepelende, ondersteunende en toezichthoudende instantie. Projecten worden alleen gestart onder voorwaarde, dat zij de normale arbeidsmarkt niet verstoren. Vinden ingeschreven werklozen vaste arbeid dan kunnen zij uiteraard hun deelname beëindigen.

Flexibele interpretatie van de begrippen arbeidsduur en arbeidstijd

De begrippen arbeidsduur (lengte arbeidsleven) en arbeidstijd (aantal te werken uren per week/dag) zijn aan herwaardering onderhevig. Vooral de vele VUT-regelingen in verschillende variaties getuigen hiervan. Voorts het feministisch pleidooi tot deling van de arbeid over man en vrouw, hetgeen meestal gekoppeld wordt aan een krachtig pleidooi voor arbeidstijdverkorting : het zg. feministisch scenario. Het is goed als de arbeidsmarkt meer dan thans inspeelt op de maatschappelijke behoeften : de keuze voor bijv. meer vrije tijd boven meer werk (halve betrekking). Voorts op duo-banen e.d.

Ik zou in dit kader voorts een lans willen breken voor meer educatief verlof. De dynamische en veranderende arbeidsmarkt van vandaag vraagt om voortdurende om- her- en bijscholing. De scherpe scheiding tussen : leer-leven, arbeids-leven en pensioen-leven dient flexibeler te worden gemaakt. Het opdoen van maatschappelijke ervaring, voor de aanvang van eventueel HBO/WO, dient positief gewaardeerd te worden. Stagemogelijkheden moeten verruimd worden. Arbeidstijdverkorting alleen zonder inkomensmatiging is echter niet realistisch.

10 Jaar DS'70 : 10 jaar strijd voor een beter beleid

DS'70 viert vandaag haar tienjarig jubileum. Een gedenkwaardig feit. Wij hebben de afgelopen jaren veel meegemaakt: van regerings- tot oppositiepartij. Winst en verlies. DS'70 is een permanente verschijning geworden in de Nederlandse politiek. Consistent in haar ideeën, consequent in haar opstelling. De partij van de nuchtere idealisten. Twee keer kwamen wij als middelgrote partij uit de verkiezingsstrijd eenmaal als kleine partij. Dat is een herkansing waard !

Overigens : David versloeg Goliath en zo gaat het soms ook in de politiek.

Vaak hadden we succes, vaak ook werden onze ideeën door anderen overgenomen. Een vorm van indirect succes, zij het zonder naamkaartje.

Ook kleine partijen kunnen nuttige taken vervullen, nieuwe ideeën aanbrengen. Onder het Kabinet Van Agt heeft DS'70 bij vitale debatten een zekere wippositie (met dank aan de loyalisten); haar stem is politiek relevant.

Verschillende van onze ideeën werden de afgelopen jaren gerealiseerd of oefenden invloed uit op de Nederlandse politiek. De verkeersfilosofie van Drees. Onze visie op de overheidsuitgaven. Ons doorprikken van de mythologie dat overheidsuitgaven bij uitstek de lager betaalden ten goede zouden komen. Dit ver vóór het SCPB hier achter kwam in haar rapport 'Profijt van de overheid' (1977).

Ons pleidooi voor een door de overheid beheerste inkomens- en prijspolitiek omwille van de bestrijding van inflatie en werkloosheid sinds '71.

Onze strijd tegen de belangengroependemocratie en keuze voor het primaat van het parlement. Ons oog voor de behoefte aan veiligheid (verkeer en criminaliteit) als een primaire levensbehoefte.

Wij zijn niet alleen de enige partij met een concreet uitgewerkt ombuigingsprogramma op overheidsuitgaven van ca 12 miljard (Ruimte en Inkomen '77), bovendien hebben wij concrete plannen gepubliceerd in de vorm van het zg. bonboekje dat een einde maakt aan de discriminatie van de overheid tussen werkende en studerende jongeren.

Nederland mag geen immigratieland worden, aldus de titel van een DS'70 rapport uit 1974, vooruitlopende op het onafhankelijk worden van Suriname.

Wie heeft - helaas - meer gelijk gekregen dan wij nu de Surinaamse economie en parlementaire democratie failliet is en 40% van de Surinaamse bevolking hier is komen wonen ? Vanaf het begin - onder leiding van ideeënleverancier par excellence Drees - heeft DS'70 ingespeeld op de Club van Rome problematiek : energie en grondstoffen. Reeds in '73 zei Drees dat het aardgasbeleid van het Kabinet Den Uyl in de tachtiger jaren een historische blunder zal blijken te zijn geweest ; potverteren in plaats van investeren. Vóór Stevers was het DS'70 dat de arbeidsmarkt problematiek aan de orde stelde; voerden wij een pleidooi tegen de 'standenmaatschappij' en voor verruiming van het begrip passende arbeid. Ik herinner verder aan ons rapport 'Sociale zekerheid in een beweeglijke maatschappij'(1977); juist ook terwille van de bestaanszekerheid van de niet-actieven en de noodzakelijke beheersing van de overdrachtsuitgaven. Onvermoeibaar is ons pleidooi geweest voor de overheid als trendsetter;thans wordt ons beleid uitgevoerd. Zowel Albada als Pais hebben in hun begroting eerherstel aan het profijtbeginsel gegeven, zonder dit woord zelf overigens te noemen. DS'70 is actief geweest inzake de mensenrechten. Ik noem onze recente demonstratie tegen de Russische invasie in Afghanistan, onze vragen over de mensenrechten in de D.D.R.(door Van der Klaauw zeer tot ongenoegen van de Oost-Duitse autoriteiten bij zijn bezoek aldaar op hun bord gelegd), onze motie leidende tot een demarche van 'de negen' in Addis Abbeba wegens schending van de mensenrechten. Onze steun aan Amnesty International tegen mistoestanden in Zuid Afrika, Latijns Amerika.

Israel : De PvdA wankelt, D'66 en een minderheid van het CDA is al door de knieën, maar DS'70 blijft loyaal jegens Israel. Wij hebben ons sterk gemaakt in de anti-boycot-actie ; zie onze aangenomen motie tegen de niet-Jood verklaring van de KLM.

Ik zou nog lang zo kunnen doorgaan.

Ik denk aan onze VUT-motie, aangenomen bij de MN'80.

In deze motie wordt gevraagd niet alleen de leeftijd, maar ook de duur van het arbeidsleven als criterium te hanteren bij vervroegde uittreding. In het bijzonder van belang voor hen die al op zeer jeugdige leeftijd aan het werk moesten, vaak in fysiek zware omstandigheden.

De DS'70 fractie had de politieke wil om ook de eigen inkomenspositie aan de orde te stellen; bij de APPA en later. Ik houd op.

Wat ik heb willen zeggen is dat DS'70 ideeën heeft en dat DS'70 mensen heeft om die ideeën uit te dragen.

Laten we gezamenlijk de partij verder uitbouwen.

Mits actief is ieder lid een expansiefactor van de partij.

DS'70 : 10 jaar strijd voor een beter beleid

Op naar het komende decennium.